

Strach a dluhy

Toy Box

Jednou budou vzpomínat na to, že v České republice prošly peklem na zemi. Žijí na periferii našeho zájmu za zataženými roletami domů, o nichž často ani nevědí, kde stojí. Nemají doklady, vycházet smějí jen pod dohledem, den po dni jsou vydírány prostřednictvím dluhů. Cizinky, které se staly oběťmi obchodu s lidmi, jsou patrně nejvíce bezprávnou a vykořisťovanou skupinou přistěhovalců u nás. Přitom i ony přispívají k roztáčení kol ekonomiky a některým obcím z jejich činnosti plynou prostřednictvím daní nemalé příjmy.

Nejvíce bezprávnou skupinou přistěhovalců do Česka jsou ženské oběti obchodu s lidmi

Je středa odpoledne a před patrovým domem postávají maminky s kočárky. Kolem nich běhají a křičí děti, na první pohled všechno připomíná obyčejnou mateřskou školku. Až na to, že dovnitř se dostanete jen přes dvoje zamčené dveře. Je proč se chránit - v azylovém domě na jednom z pražských sídlišť našly útočiště ženy, které pracovaly v prostituci a které se rozhodly uniknout ze sítě organizovaného zločinu a obchodu s lidmi. Podle údajů neziskových organizací v Česku v posledních letech přibývá prostitutek z Ukrajiny a Vietnamu. Jak se k nám dostávají a jak se stane z obyčejné Ukrajinky nebo Vietnamky žena, která pracuje v prostituci? Podle Jindřišky Krpálkové z České katolické charity, která se dlouhodobě zabývá pomocí ženám v nouzových situacích, stojí na úplném začátku obyčejná lidská důvěřivost. V malé ukrajinské vesnici žije rodina, kterou nechrání žádný muž, manžel, otec ani bratr. Jednoho dne přijede do vesnice dobře oblečený pán v lesklém autě západní proveniencí s kufříkem v ruce, činí dojem podnikatele. Nebo ještě častěji - někdo z rodiny dá doporučení: „Mám kontakt na kamaráda v zahraničí. Na Západě se dají vydělat peníze.“ Mladá žena se rozhodne s ním odjet. Její nejbližší to považují za velké štěstí, skoro takové k jakému přišla Popelka. Pohádka se ale záhy promění v noční můru.

Prodal ženu za zabijačkové prase

Existuje několik typických scénářů, podle nichž se události odvíjejí dál. První z nich je následující: muž s kufříkem ženu předá někomu dalšímu. Ten má za úkol ji přepravit přes hranice. Vtip je v tom, že žena u sebe celou dobu nemá své doklady. Další člověk ji vyzvedne a dopraví do konečné destinace. Každý má pouze izolovaný úkol s jasným cílem, což slouží k lepšímu krytí operace. Další možností je, že žena odjede s mužem, který ji rekrutoval, pod příslibem společného podnikání na Západě. Pak ale ženu někdo z nich prodá. Tento slovní obrat není bohužel nějakou literární metaforou,

jak by se mohlo zdát. Ne, jde skutečně o to, že někdo vyplatí někomu jinému za určitou osobu finanční částku. Obchodovaná osoba musí pro člověka, který ji koupil, z donucení pracovat. Ceny, které kuplíři zaplatí za prostitutku z Východu se různí, v současné době se pohybuje cena jedné „novodobé otrokyně“ z Ukrajiny například okolo 3000 euro. „Jsou ale i ženy, které byly prodány za částky mnohem nižší,“ říká Jindřiška Krpálková z České katolické charity. „Dokonce jsem se setkala s případem, kdy muž ze Slovenska prodal svoji těhotnou ženu za zabijačkové prase,“ dodává.

Koupil jsem tě, teď pro mě pracuj

Kdybychom hledali v České republice něco jako amsterdamské „uličky lásky“, jednou z nich by byla nepochybně silnice na hraniční přechod Cínovec. Cestující, který projíždí malebnými serpentinami Krušných hor, zůstává obvykle netknut. Některý si možná řekne něco ve smyslu „patrně se vše děje za civilizovaných podmínek, dívky si přijdou na své, jejich zákazníci taky, v čem je problém.“ Jenže existují skutečnosti, které stojí v pozadí a o nichž se obvykle nemluví. Vraťme se k ženě z Ukrajiny, která byla prodána. Její sen se totiž právě rozplynul. Muž s kuffíkem, který do této chvíle možná vyhlížel jako seriózní podnikatel, jí ukáže druhou tvář. Řekne jí, že za převoz přes hranice dluží peníze, za zprostředkování práce dluží peníze, za to, že jí našel ubytování, má další dluh. Nebo rovnou: „Koupil jsem tě za třicet tisíc a teď pro mě musíš pracovat, dokud mi je nevyděláš. Bohužel, žádná práce hostesky se nenašla, a tak budeš muset dělat pánům společnici.“ Ty, které to špatně nebo pomalu chápou, končí smutně. Bývají zbity, znásilněny a samozřejmě zavřeny někam, odkud nelze uniknout. Když poznají pravou tvář „byznysu“, kvůli němuž vlastně do Čech přijely, obvykle už bývá pozdě. „Setkala jsem se s případem klientky, které došlo, že ji prodali, až v okamžiku, kdy viděla, jak si dva muži u auta předali určitou finanční částku. To už bylo ale na cokoli pozdě - bodyguard ji pevně svíral za rámě a vedl tam, kam měla jít,“ říká Jindřiška Krpálková.

Vždyť to dělají dobrovolně

Od této chvíle pro ženu začíná kolotoč, z něhož je nesnadné seskočit. Kuplíři jí berou převážnou většinu peněz, které si vydělá, a účtují jí nesmyslně vysoké částky za bydlení a stravu. Její „dluh“ přitom neexistuje, ve skutečnosti už třeba vydělala mnohonásobně větší částku, než za kterou byla prodána. Jeho prostřednictvím a prostřednictvím výhrůžek ji ale stále udržují v podřízené a nevýhodné pozici. Lidé kolem sebe zná jen křestními jmény. Neumí jazyk země, kde se nachází. Po několika měsících ji přestěhují na jiné místo, o němž často neví, kde se nalézá.

Kdyby chtěla někdy v budoucnu vypovídat, utkví jí v paměti třeba jen to, že dům byl červený. Pokud chce utéct, začnou jí vyhrožovat: „Nezapomeň, že já dobře vím, že v téhle vesnici bydlí tvoje babička a dvě malé děti.“ Cizinky, které se ocitnou v této situaci, přitom nemají mnoho způsobů, jak se bránit. Nejsou nechávány bez dohledu, ven smějí jen s doprovodem - buď starší a prověřené prostitutky nebo s bodyguardem. Policii často nevěří. „Setkala jsem se s ženou, která utekla z českého nevěstince zpět na Ukrajinu. Tam ji ale kuplíři našli a do krve ji zbili. Obrátila se na tamější policii, ale jeden z policistů ji donutil, aby s ním šla do postele. Kromě toho všeho viděla, jak se mafiáni na něčem s policií dohadují, patrně se jednalo o ni,“ popisuje jeden z případů Jindřiška Krpálková. Naopak jsou to často kuplíři, kteří ženám vyhrožují policií: „Jestli utečeš, sebere tě policie, jsi tu nelegálně.“ Důvodů,

proč se o této temné straně prostituce často nemluví, je podle Krpálkové několik. Prvním z nich je to, co nazývá „mýtus o dobrovolnosti“. Ten podle ní vládne napříč celou Evropou a situaci okolo prostituce dost ztěžuje. „Často se setkávám s názorem vyjádřeným větou: Vždyť ony to dělají dobrovolně. Podle mě to plyne z toho, že většina mužů sex prožívá jako něco příjemného, takže si stěží dokáže představit, že mít sex dvacetkrát denně nemusí být taková pohoda,“ říká Krpálková. Ženy vypadají podle ní šťastně zejména proto, že tvářit se spokojeně je součástí jejich práce a kuplíři to od nich vyžadují, krom toho mnohé z nich dostávají pravidelně alkohol a drogy. Ty však jejich bezmoc ještě zvyšují.

Čeká to tady každou na trase

V Teplicích a okolí potkáte žen závislých na drogách spousty. Jedna z nich, dvaadvacetiletá Elena ze Slovenska, stála v neděli odpoledne na jedné z ulic mimo centrum. Drobná dívka, Romka, husté černé polodlouhé vlasy, na tvářích stopy akné typické pro uživatele pervitinu skryté pod tlustým makeupem. Prošla dětským domovem, v Česku nemá prakticky nikoho blízkého, kdo by jí pomohl. Na otázku, jestli se nebojí, že se jí jednou něco stane, že jí třeba někdo ublíží, odpověděla rezignovaně: „Nebojím. Čeká to každou tady na trase.“

Souvislost prostituce s novými chodníky

Naprostá většina návštěvníků veřejných domů situaci, v níž se prostitutky nacházejí, prostě neřeší. Jak je na tom dívka či žena, která s nimi odejde na pokoj, je nezajímá, nezaplátili za to, aby si povídali. Existují diskusní fóra, kde si zákazníci sdělují své zážitky. Napíší tam třeba: „Byla tam taková mladá holka a brečela, s tou teda nebyla moc zábava.“ Proč mají ale některé prostitutky modřiny, jsou bledé a podvyživené, o tom nepřemýšlejí. Policie má zase do veřejných domů přístup poměrně nesnadný. Jedná se o soukromé instituce, a tak bez důkazů, že dochází ke zneužívání nebo týrání, do objektu prakticky nemůže. Jediný důvěryhodný kontakt se světem venku tak představují pro prostitutky streetworkery, kteří jim rozdávají informační materiály, kondomy a někdy i čokoládové bonbony, protože mnohé z nich trpí podvýživou. Přes jejich pomoc vede vlastně jediná bezpečná cesta ven.

Ženy, které se rozhodnou o své minulosti vypovídat, mohou nalézt úkryt v azylových domech. V některých českých obcích, kde prostituce kvete, je politická vůle k řešení problémů s ní spojených malá. Například na jižní Moravě se běžně setkáte s tím, že u silnice E30 stojí veřejný dům s nápisem „slevy“, což znamená samozřejmě slevy na dívky, a vedle toho si chlapík spokojeně pleje zahrádku. Když se zeptáte, jestli mu prostituce v jeho vesnici nevádí, odpoví patrně něco v tom smyslu, že už si zvyknul.

Veřejné domy platí v místě, kde provozují svou činnost, daně, takže obce z nich bohatnou. Navíc je v nich mnoho místních zaměstnaných - jako uklízeči a uklízečky, bodyguardi. Novodobé otrokyně, které žijí ve skrytu a ponížení uvnitř, tak přispívají k chodu národní ekonomiky stejně jako kdokoli jiný. Přestože ony samy z peněz, které za ně muži platí, vidí jen zlomky, roztáčíjí kola dobře promazaného ekonomického stroje. Obce si díky nim mohou dovolit třeba nové chodníky.

Reportáž vznikla v rámci projektu "Czech Made?" Multikulturního centra Praha za podpory Evropské komise.

Reportáž se stala podkladem jednoho z komiksů výstavy "CZECH MADE? Výstava komiksů o práci cizinců", která je k vidění během jara 2009 v Praze, Brně, Ostravě a na půdě Evropského parlamentu ve Štrasburku. Více informací o výstavě, komiksy a další reportáže naleznete na www.migraceonline.cz/czechmade.

Czech Made?